

Hjorteforvaltning i Årdal

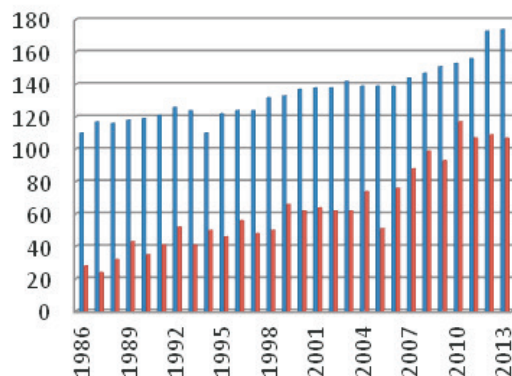
Få ting opptek folk så mykje som hjortejakt. Det snakkast og meinast mykje. Ofte er det minst like mange meiningar som det er jegerar. I denne brosjyra freistar viltforvaltninga å samla kunnskap om hjorten i kommunen slik at me alle har ein felles platform å diskutera utifrå - så får kvar jeger og kvart vald fargeleggja med egne erfaringar.

Til slutt kjem ei hugseliste over reglar knytt til jaktutøvinga.

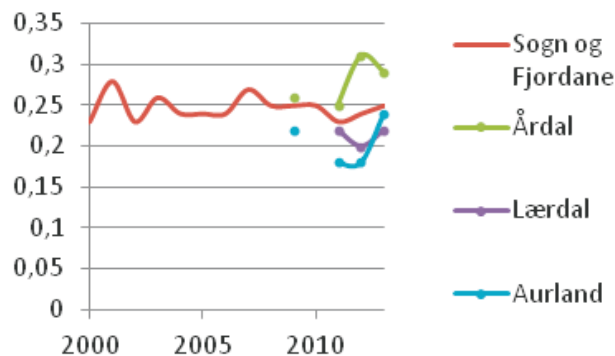
felles landbrukskontor
ÅLA

Kor mykje hjort?

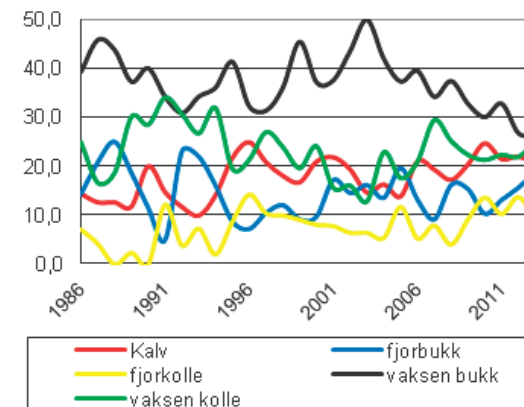
Figuren syner tal tildelte (blå) og felte (raud) hjort i Årdal. Det har vore ei markert auke i felte dyr. Fellinga i 2010 var ein førebels topp, med 117 felte dyr. Dette er ei auke på 418% frå 1986. I fylket har det i same periode vore ein auke på 308%. Ofte ser me at ein fellingstopp kjem om lag 2-3 år etter "bestandstoppen". Jegerane "vil" fella meir hjort, men må nytta meir tid på å finna hjorten. For område med gode tidsseriar på sett-hjort, finn ein dette att i at tal timar jakta per felte dyr har auka. Årdal har ikkje så gode tal endå, men me lyt anta at dette og gjeld her. Når ein anslår kor mykje hjort det er i eit område er det vanleg å ganga

fellingstalet med 4. I "stabile bestandar" kan ein anta at dette er meir rett enn i bestandar i stor endring. Likvel er det ikkje godt å veta heilt kor stor bestanden er. Kor mange dyr me ser i jakta (sett hjort per time) vil syne eit meir "rett" bilete av bestanden frå år til år viss me er flinke til å levera inn skjema. Då kan forvaltninga vera raskare til å reagere enn om me må venta til me ser endring i fellingstala. Figuren under syner kor mange dyr me ser per time jakta i ÅLA og i fylket.

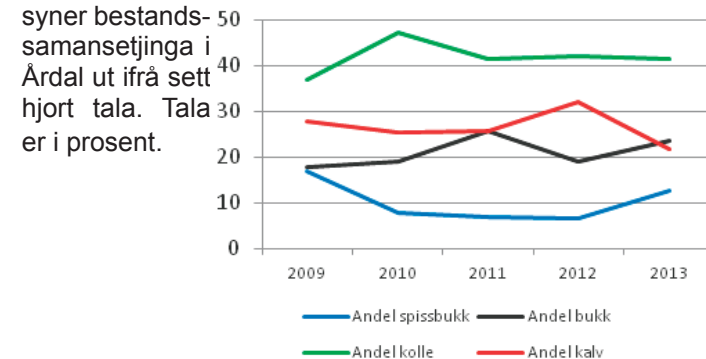

I Årdal vert det felt i snitt ein hjort (i 2010) per 1654 daa teljande areal (Lærdal:953 daa per felte dyr). Det er stor skilnad på kor mange dyr det vert felt pr arealeining i ulike område i kommunen. I nokre område har det vore felt over 1 dyr/1000daa, medan i andre område er det 4000 daa per felte dyr. Fellinga har endra seg frå å ha ein overvekt av vaksen bukk (50% i 2003), til no å fordela seg betre på kategoriane, i tråd med fordelingsnøkkelene.

Korleis hjort?

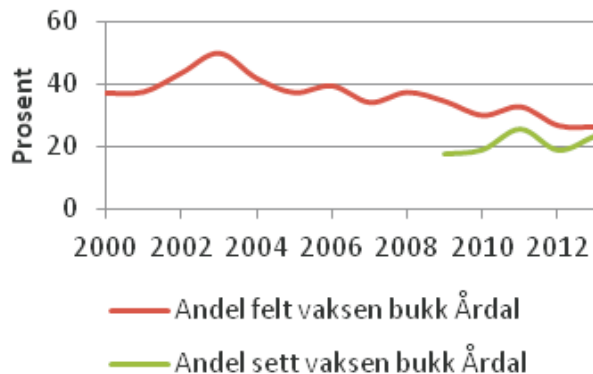
Vel så viktig som kor mange hjort me har, er kva slags hjort me har. Kva kjønn, kva alder og korleis er kondisjonen? Sett hjort dataa fortel kva dyr som er i skogen. I 2013 har jegerane identifisert 750 individ av hjort gjennom jakta. Nokre dyr er sjølvsagt sett fleire gonger, men statistisk skal dette vere ein god "struktureltelling" av bestanden. Det kan naturlegvis vere feilkjelder i kva for dyr som er lettast å observera, men me legg til grunn at dette er likt frå år til år, så endringa over tid er viktigst å følgja med på. I Årdal er det tala frå 2009 og 2013 som er basert på klart flest observasjonar. Dette er difor dei tala som er mest å stole på. Figuren under syner bestands-

Jaktpreferanse

Forvaltninga deler ut løyva fordelt på kategori. I tillegg har jegeren kanskje eit ønske om å skyta spesielle type dyr. I lag vert dette jaktpreferansen. Viss me totalt sett skyt meir enn me observerar av ein kategori, prefererer me denne kategorien. Dette kan over tid føra til at det vert mindre av til dømes vaksen bukk. Figuren under syner jaktpreferanse for vaksen bukk i Årdal. Me har ikkje tal frå sett hjort i heile perioden, difor er den grønne lina kortare.

Som de kan sjå er "ønske" om å skyta vaksen bukk større enn kva observert andel skulle tilseia at det kan haustast. Jaktuttaket ser imidlertid ut til å nærma seg ein andel som er meir lik det jegerane ser i felten. Å spara dei største bukkane er fornuftig for å ta vare på "avlsdyra". Dette er ei felles oppgåve som alle valda lyt ha i bakhovudet under jakta.

Alder

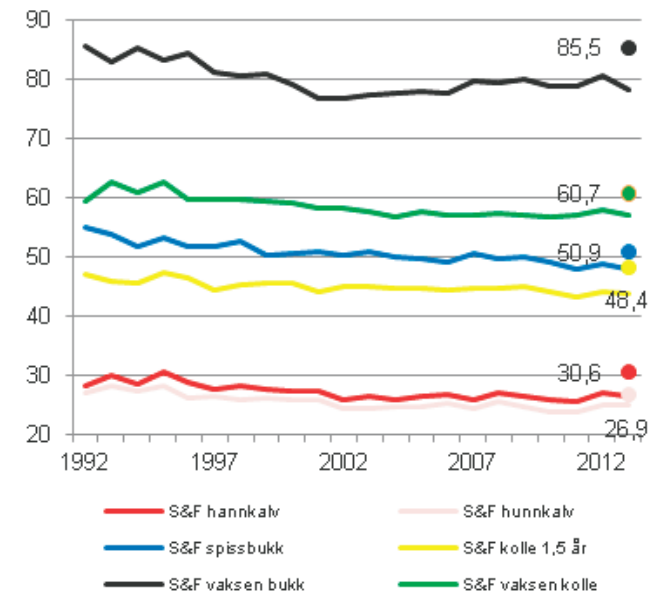
I 2013 hadde me innsamling av kjevar (for aldersbestemming) og slaktevektar (kondisjon) i kommunen. Me fekk inn brukbart med materiale, sjølv om me hadde håpa på meir for Årdal sin del. Di større materiale, di sikrare tal vert det. I Årdal syner aldersbestemminga at snittalderen på vaksen bukk er 5,6 år og den eldste som vart felt var 15 år (denne hadde 10 takkar). Grunnlaget for aldersgjennomsnitt på vaksen bukk er ikkje veldig godt, då det er få individ (15 stk). I Noreg er snittalderen på felt vaksen bukk berre 3 år. Jaktpreferansen syner at me tek ut ein stor andel av vaksne bukkar (meir ein andelen me ser i skogen). Ein kan difor tru at Årdal har ein forholdsvis god alder på bukkane. Men viss det er slik at jegerane i stor grad vel å skyta dei største

bukkane, kan dette vera med på å dra snittalderen på felte bukkar opp. Det er lite "naturleg" dødelegheit knytt til alder hjå hjortebukkar før dei vert om lag 13 år, men då daudar til gjengjeld dei aller fleste før dei er 17 år. Den eldste felte bukken i Noreg vart 22 år. Snittalderen for vaksne koller i Årdal var 6,1 år (utifrå 16 aldersbestemte dyr), medan den eldste var 17 år. Kollene vert eldre enn bukkane. Naturlig avgang knytt til alder gjer seg ikkje gjeldande før kolla er om lag 18 år.

Vekt

Eit hovudmønster i økologien er at dyr vert større nordover og innover i landet. Når eit nytt område vert kolonisert av ein art, er det liten konkurranse om maten. Dyra vert store. Når bestanden aukar vert det fleire om beinet (graset i høve hjorten) og vektene går ned. Hjorten i eit representativt utval av kommunar i Noreg har vorte overvaka særskilt for å vera referanser for alle dei andre kommunane. Utviklinga i slaktevektar frå 1991 til i dag er eintydige. Alle har i perioden opplevd ein nedgang i slaktevektar på 10-15%. Figuren under syner slaktevektene i fylket, medan dei farga prikkane (merka med snittvekt) er tilsvarande vektar i Årdal i 2013.

Me ser at vektene i Årdal er gode på alle kategorier i samanlikning med fylket. Vektar for kalv og ungdyr er mest "sårbare" for tilhøva den aktuelle sumaren, medan vaksne dyr er betre indikatorar for kondisjonen i bestanden. Uansett ser det bra ut for Årdal. Merksemd rundt utviklinga knytt til vektar kan vera ein måte å følgje med på når "det vert nok" hjort sett frå naturen sin side. For samfunnet elles kan det vera tilhøva rundt til dømes beiteskade og trafikk som set "øvre grense" for storleiken på bestanden.

Hugs på i jakta:

- Ha med gyldig jegeravgiftskort, bevis for avlagt skyteprøve og våpenkort. I tillegg har kvar jeger ansvaret for tilgang til godkjent ettersøkshund. Viss ikkje slik hund er med under jakta, skal skriftleg avtale om tilgang på godkjent ettersøkshund medbringast under jakta.
- Bruk av kunstig lys i ettersøk av hjortevilt er frå og med 2014 lovleg. Slik bruk av lys skal meldast til jaktrettshavar OG politi (telefon 02800) før ettersøket startar.
- Dersom pliktig ettersøk første dag er utan resultat, SKAL jeger underrette jaktrettshavar OG kommunen om dei faktiske forhold. Kommunen kan kontaktast ved Knut Fredrik Øi (tlf 93059637). Viss Øi ikkje er tilgjengeleg, skal det meldast ifrå til politiet (telefon 02800). Jeger og jaktlag er pliktige til å fortsette ettersøket dagen etterpå også. Resultatet skal meldast kommunen, som avgjer kva som skal skje vidare. Retten til å forfølgja påsote dyr på anna vald gjeld berre ut den dagen påskote dyr kom inn på valdet.